

I.

Mirandolina,

ehf:

Lõukoera pruut.

Üks armas ja halle jut.

II.

Lisfa - Paulud.

J. Redlich ja Sr. D.

1877

1877

1877

1877

1877

I.

Mirandolina,

ehk:

Lõukoera pruut.

Üks armas ja halle jut.

II.

Lisfa = Laulud.

J. Redlich ja Fr. D.

Pernus, 1872.

Trükitud W. Bormi kirjabega.

Дозволено цензурою.

Ревель, 19. Мая 1872.

I.

Lõukoera pruut.

„Wannemate pattud nuhheldakse laste kätte“ ütleb pühha kirri, ja selle sõnna tõeks samisest tahhame siin ühhe jutto kõnneleda; sest mis inimene norel põlwel kõlbmata ja fergel mehel külwab, sedda ta weel wannuses jaggedast walluga peab leikama.

Saksamaal ellas üks noor krahw, nimmega Aleksander von Strauß, se sai omma wallitseja würstist ühhe rigi tülli asja pärrast Italiamaale sadetud leppitust ja kaupa tegema.

Krahw von Strauß olli wägga targaste õppetud mees ja käis sesuggusis asjus wägga penel ja kawwalal wiisil ümber.

Kui ta Italiamaale tulli, näggi ta, et hertsokil üks õdde olli, nimmega Eleonora, sedda hertsok wägga armastas. Kawwal krahw von Strauß mõistis sedda asja warsti omma kasuks pruukida, ta hakkas selle printsessi ümber lippitsema ja temmaga sõbrust teggema. Se nõu läks ka temmal korda, nenda et nende

wahhel peagi suur armastusse tulli põllema hakkas.

Ühhel illusal kewwadesel päwal langes ta printsessi ette põlwili mahha, ja pallus et ta temmale omma kät ühhendamissjeks wõtaks anda ja Eleonora olli walmis ennast kät andes temmale ommaks ohwerdama.

Nüüd olli krahw jenna male sanud kus ta olli tahtnud; ta aias ommad asjad nüüd printsessi abbiga ni kaugele, et rahhoteggemisses kõik nenda sai seatud et kõik asji temma rigi kassuks pöris ja asji, miikspärrast ta Italiamaale olli tulnud temma sowimise järrel korda läks. — Agga ni pea, kui rahhotkontraht olli tehtud ja allakirjutud, läi krahw Strauss ennast Eleonorast lahti, ja printses näggi nüüd sure ehmatussjega kui kaugele pettise kawwal armastus tedda olli saatnud.

Ühhe lusti sõido peal, kuhho krahw printsessiga weel ühhes sõitis, langes printses temma kaenla ja tunnistas et ta mitte ilma temmata ei wõiks ellada ja pallus tedda mitte ennam Italiamaalt ärraminna.

Krahwil agga ollid kõik asjad reisi tarwis jubba walmis; ta kiskus ennast wäggise printsessi rinnult ja kätte wahhelt lahti, jättis omma süüdamest armastajat preilit kui närtjind lille jenna paika nõrkend mahha ja sõitis ärra Saksamale.

Mitto aastad läksid möda üks teise järrele. Krahw von Straußs olli selle aea sees ommas rügis jubba esimesse wallitusse treppi peale jõudnud tousta: ta olli jubba esimesseks rigi ministriks ja präsidendiks sanud. Omma abbiõhja, mis ta Saksamaalt olli wõtnud, olli ta mulda pannud ja ellas nüüd omma ainja tütreaga, nimmega Adele ommas jures ja uhkes lossis.

Adele olli wägga kenna ja illusa näoga tüttarlaps ja üks priske noor krahw, nimmega Kingsholm lossis tedda ommale prindiks.

Ühhel õhtul olli suur pal (wõeraspiddo) ministri lossis; paljo wõeraid olli kookotututud ja se suur maea säras ja hiilgas tulledest. — Kui nüüd kõik wõerad istusid ja jutto aeasid, ütles üks herra, et üks suur Menagerie (wõerama lomade näitja kõigejugguste wõerama lomadega) linna tulnud ja et seal üks tüdruk ühe lõukoera ni wagaheks õppetand et ta temmaga kui koeraga woiw mängida.

„Minna näggin ka kui nad tullid,“ ütles üks teine herra. „Kas sa ei näinud, Kingsholm, kui meie eila ratsa sõitmas käisime, siis tullid naad meie wasto. Agga se on ka wiist kõige illusam tüdruk ma peal; ta saab lõukoera prindiks hütud ja istus kõige esimesse wankri peal. Etis mälleta, Kings-

holm? ma näggin jo küll kuidas so werri pähhä löi selle tüdrukko illo nähhes; kas polle tössi?”

Krahw von Kingsholm löi silmad mahha; selle tüdrukko näggo ja kuo seisjis ta süddames ja ta rahho olli täieste kaddund.

Teisel päwal, warra hommiko, läis ta kothhe neid wöerama lome watama, agga wi-gust üttelda, ei läinud ta mitte lomade pär-rast, waid sedda ütlematta illusat tüdrukut tahtis ta nähha. Se olli agga, kui Kingsholm jenna joudis, wägga illusaste ridis ja ütjes kui roos temma silmade ees.

Meie krahwikesse süddames töusis suur wõtlemine; ta mõtles omma kihlatud prudi, ministri tütre peäle, — agga — te mis tah-hes — selle tüdrukko illo tahtis ministri tütre illo ja kuo temma süddamest ärrakustutada. Ta ei jõudnud enam pikemalt kannatada, waid läts otsekothhe tüdrukko jure, wöttis ta kae omma peusse ja tunnistas et ta ilma temmata ei wõi ellada. Se peale pistis ta omma kalli kiwwiga kuldsõrmusse temma sõrme ja ärralahkudes lubbas pea jälle tag-gasi tulla.

Sedda luggu sai agga ministri tüttar (Kingsholmi endine pruut) aegsaste teada, et peigmees tedda mahha jättab, sepärrast laskis ta selle wöerama lomade näitja om-ma poea Tomasfoga enne jure tulla ja an-

dis tale sure hulga rahha selle tingimissaga et Tomasso enne kolme päewa ennast selle tüdrukuga Mirandolina, ennast lassets laulatada. Kui assi nenda korda lähheks, siis lubbas weel rohkem rahha anda. Se rahhaahne mees, nimmega Matter, leppis rõmoga selle kaubaga kokko.

Kui naad koeu said, käskis Matter Mirandolinat kõigeilluamad rided selga panna; ütles et palju suurtuggo wöeraid pidid tullesma ellajaid waatma, et lõukoera pruut siis ka hästi kenna olleks.

Werend tunni pärrast olli Mirandolina wägga uhkeste ridis ja otis wöeraid tullesma. — Mattukesse aea pärrast tulli agga Matter omma poea Tomassoga temma jure ja ütles, et Mirandolina warji walmis olleks Tomassoga Altari ette laulatusjele minnema.

Sedda kuuldes ehmatas Mirandolina ülewägga ärra. Sedda üllemeelist noort meest (Tomassut) ei wöinud ta muidugi sallida, weel wähhem temmaga abbiellusje heita.

Chf küi Mirandolina ilma löpmata nittis ja wasto pallus, ei aitnud se kõik ühtigi, waid — pididi minnema. Korraga tulli tal üks nõu mele; ta lubbas siis wimaiks minna, agga pallus enne lubba omma wanna tru lõukoera kord weel waatma ja jummalaga jätma minna.

Sedda lubba sai tale ka antud.

Puri uksjest sisse astudes tulles lõukoer sõbralikkult tale wasto. Agga temma kurwast ja nuttusest näost tunneb tarf ellajas warssi ärra, et tal wallo süddames on. Ta tõstab omma sure latta üles ja mõirab ni hirmsaste et ma wärriseb ja ähwardab kõiki purrustada, kes julgeteks liggi tulla. Waene tütarlaps ütles nüüd rõmoga: „Enne ma siit wälja ei tulle, kui krahw Kingsholm tulles ja mind siit wälja toob.

Kül pallusid Matter ja Tomasso tedda wälja tulla, agga ta hoidis ennast lõukoera selja tahha ja leidis nüüd kistja metsaellaja jurest warjo ja kaitsmist, mis ta innimeste jurest mitte ei leidnud.

Kui nüüd Tomasso näggi, et heaga nõu ei aitnud, siis tahtis ta puri ust lahti tehha ja tüdrukut wäggise wälja tua. Agga ni pea, kui ta kät ukse külge panni, tormas se wihhaseks janud lõukoer wasto ust ja olleks puri wist purruks teinud kui Mirandolina tedda ei olleks melitanud ja keelnud.

Tomasso, kes nüüd agga weel wihhasemaks sai kui lõukoer, kargas teine pole puri kõrwa ja pistis sure pikka oddaga puri warbade wahhest läbbi Mirandolina rindo, nenda et ta kõhhe werrikest mahha langes.

Sel filmapilgul, kui se hirmus teggo olli süündinud, tullid minister präsident Strauss

ja krahw Kingsholm ja paljo muid suri her-
rasid sure ruttuga howi wärrawast sisse.

Minister Straußsile olli Italiamaalt tem-
ma endise armastud nore põlwe sõbra ja
prudi käest kirri tulnud. Printses Eleonora
kirjutas omma surma wodi peal ja tunnis-
tas temmale et ta temmaga ümberkäies on
emmaks janud. Se laps, mis ta temmaga
on janud on tüttarlaps olnud ja ta on ted-
da ennesest ärraliüffanud ja ühhe wõerama
lomadenäitja kätte kaswatada annud. Se
tüttarlaps peab nüüd selle nimme al: „Lõu-
koera pruut“ iggal pool tuntud ollema. Ta
kirjotas ka weel, et ta pärrast sedda ennam
ei olle mehhele läinud ja et ta nüüd surma
wodi peal kõik omma suurt warrandust om-
ma tütrele lubbab ja pallub et issa omma
last ülesotsiks.

Ministerprääsident krahw von Straußs tulli
nüüd omma last ärra wima; ta tulli rõõm-
ja melega omma armast kingitust wostowõt-
ma ja — — leidis tedda praego werri-
selt maas hinge heitmas!! —

Ilma piklemalt mõtlemata tõmbas krahw
Kingsholm puri ukse lahti, et omma armast
pruti ärratua. Lõukoer watis halleda me-
lega pealt ja ei teinud middagi. Kõik lün-
na tohtrid lasti kofko tulla ja lubbati mil-
jonite wiisi rahha maksa, kes tedda weel woiks
terweks aidata, agga ei aitnud kellegi nõu en-

nam; ta surri omma peigmehhe ja issa kätte wahhele! — Ta surri, kui Minister krahw von Straussi tüttar, krahw Kingsholmi pruut ja Adele ödde, et kül Adele sü läbbi isse-
ärreis se suur õnnetus tulli.

Kui lõukoer näggi, et ta söbber surnult püsärkis ärrakanti, lõhkus ta omma puri ärra ja käis iggal pool surno kandjate järrel, kunni tedda suure auuga hauda kanti. Haua pealt ei tulnud ta mitte enam ärra, waid krapis mulda ja mõirgas halleda heälega, kunni nälga ärrasurri. Minister surri selle wallusa hobi järrel ka pea ärra. Se olli nüüd temma kätte tulnud, mis ta enne no-
res põlwes selle printsessile olli teinud.

Adele kaebas ellootjani omma kurja teggo ja temma ja krahw Kingsholmi ei heitnud kumbgi enam abbiellusse.

Tomasso pea sai timmuka kirwe al otsast ärraraiutud ja wanna Matter pididi Saksa-
jamaalt ärrapöggemenema egga põlnud tal ialgi lubba enam taggasi tulla.

Eks olle tõssi luggeja: — „Mis kegi kül-
wab sedda peab ta leikama?!“

II.

Õisfa-laulud.

1. Wang ja pruut.

1.

Üks noormees kaugel mõeral maal,
Kel isä, emma surnd,
Se olli raskest ekfinud,
Ja kòhto alla langenud,
Ja wangi raudo saand. :,:

2.

Seäl hirmsas wangitornis ta
Siis õhkas halledast:
„Oh ellaks veel mo wannemad
Naad tulleks ruttust mõllemad
Weel waatma omma last“. :,:

3.

„Mo kallis armas prudike
„Wist surnuks kurwastab
„Kui kuleb minno willetsust

„Ja rasket lang'mist, huffatust
„Mis mind siin ahvastab!“ :,:

4.

Kui noormees wangiis mõtles ni,
Siis pruut jo olli seäl;
Ja olli jooksnud ruttuga,
Et peigme' eest weel palluda,
Et saaks ehk armo weel. :,:

5.

Ja kohtotuppa jooksis siis
Ja pallus halleste:
„Dh kulla herrad! kuulge nüüd,
„Sel norel mehhel on kül süüd; —
„Dh andke andeks se!“ :,:

6.

„Dh laps! ei lähhä forda se,
Mi wastas kohhus tal',
„Sest ülleliga suur ta sü,
„Seal jures parrata ei moi:
„Ja peab surrema!“ :,:

7.

Kui sedda kulis tüttarlaps,
Et armo lota 'poln'd,
Siis wiimseks lubba pallus ta,
Et saaks kord räfi' temmaga.
Ei sedda keeldud tal'. :,:

8.

Pruut ruttas wangihoneſe,
Ja peigmeeſt terretas
Seal halleduſſeſ, ſilmaweeſ; —
Peig' ſeiſiſ wimiſt kord ta ees. —
Naad nutſid mõllemad.

9.

Pruut wõttis omma põlle ſeeſt
Üht walget ſärki nüüd,
Ja andis omma peiole
Et ſaaks ſiis ſelga temmale
Kui ta ſaab ſurmatud. ∴∴

10.

Peig' wõttis omma ſõrmeeſt ſiis
Üht kullast ſõrmuſe
Ja andis omma prudile,
Et kannaks ſedda ſurmane
Siis nutteſ lahkuſid. ∴∴

11.

Seäl jummalaga peig' ja prüut
Siis jätsid wimiſt kord. —
Nüüd peigmees haudas rahho ſees,
Pruut õhkab ilmas ſilmaweeſ,
Aeg iggaw ja meel kurb. ∴∴

Fr. Brandt.

2. Ühhe peigmehhe nuttulaul omma tagganend prudi parrast.

(Wiis Gesti kauliko wiisi ramatus:)

Siin istume rohho peäl, lillekroon peas.

1.

Dh hädda, oh hädda! :: ma kurwaštud hing ::
Nüüd kaeban ja õhkan
Ja filmawet wallan, —
Mul iggapääw osfaks on wallo ja wing.

2.

Üks ainus mul kallis :: siin ilma peäl weel ::
Ja segi mind põlgab
Ja teise pool' hoiab
Gesti halledaks läinud mo südda ja meel.

3.

Mis ollen ma teinud :: mo armoke full' ::
Et teed mulle wallo
Ja kurwaks mo ello?
Et warrafelt hauda pean minnema kül.

4.

Dh armoke! kule :: mo õhkamist weel ::
Ja järrele mõtle
Mis walle ehk tõdde! —
Dh annaks weel Summal, et pöraks so meel.

5.

Mis wõeras waim solkind :: so lihha ja werd? ::
Et wihha so filmas

Mo wašto on ilmaš!

Et ma kül siin süddamešt armaštan šind.

6.

So nimmi ja nāggo :: mo melešt ei kao ::

Ni kaua kui ellan

Ni kaua ma tahhan

Sind süddames kanda. — Sust laulgo mo su.

7.

Dh woikšsin ma lenda :: šit teine pool merd ::

Šiin tappab mind hädda

Šest rindus jo südda

On haige; — se seggab mo mõistust ja werd.

8.

Ei ükski mu aši :: mull' rõmo šiin te ::

Kõik illo mo filmaš

Mis on šiin mailmaš

Ei makša mo melešt tõest šinnota se.

9.

Kas on šul, mo armoke :: tõest se meel? ::

Et mahha mind jättad

Ja teise pool' hoiad? —

Kas taewaš kord näme šeäl teine teišt weel.

10.

Ma lodan, ja otan :: weel ikka šo peäl? ::

Ja pallun ni ärdašt:

Dh ütle mul armsašt:

So ommaš ma üksneš end annan nüüd teal.

11.

Kui meelgi jääb kõrwaks :, so südda ja meel :,
Siis surma ma otan,
Ja hõlma ma ruttan!
Surm koormatud hingele rahho toob weel.

Fr. Brandt.

Kaddund palwe.

1.

So näitse armsat koido piret,
Ja kaddumas on pimme õ;
So tõstab päike omma fired,
Ja hakkab lahkest omma töö:
Ja wallab heldest rohkest käest,
Suurt illo õnne loma peal,
Kõik kaswud lehk'wad temma mäest,
Taal kitust laulab linno keel.

2.

Ta kosjutawad armsad wirud
So täitwad taewa lautust,
Ta eest on kustund tähte firud,
Ilm ärkab omma unnenäust.
Puud filmist niiskeid juuksid pühk'wad,
Ja paistwad endid päwa kääs,
Kõik lilled omma õisi lehk'wad,
Neid pestwad hiilg'wa kaste sees.

3.

Seal armsa lahke õhhu süles
 End lehed, öied figumad,
 Neist armsad haisud tõuswad üles,
 Kui ohvri suits need lehkawad.
 Lõok' tõstab rõõmsast omma heale,
 Ja lendab üles päwa pool,
 Kus ta a'ab lauto peale,
 Seal walguß' ello hallikal'.

4.

Seal astub tee peal pikka möda
 Üks willets huffaläinud mees,
 Ei tunne rõmo temma südda,
 Suur wallo närib temma sees,
 Ja watab üles, watab mahha,
 Rät peab wihhas rütsifus;
 Wiin waewab hirmsast temma kehha,
 Taal peale tulles jällestus.

5.

Ta silmad, palged kahwatanud,
 Ja hallid juuksed sassis peas,
 Ja liikmed wannad, kohmetanud,
 Ja haud on lahti temma ees.
 Ja tahhaks põlwi' mahha heita,
 Ei sedda wõi, se raske taal;
 Ja püab käsfi palwel' tõsta
 Need lang'wad patto koorma al.

6.

Ta südda on kui kõrwa kaljo,
Kui terras, raud ja fange pöud,
Kus sees on kurje tõsid paljo,
Kust armas palwe faddunud.
Taal armastus on mõeraks jänud,
Mis teeks ta süddand pehmemaks,
Taal pisjarad on silmist lõpnud,
Mis temma wallo wähhendaks.

7.

Seal tuleõhk nüüd kaugelt lehib
Ta kõrwa armast kella healt,
Ta nääh, kuis rahwas ruttes wehib,
Kõik kurr'ko pole siit ja sealt.
Naad astwad puhtas, armsas ehtes,
Täis usku, lotust palwele,
Kõik neiud armsas rofilehtes,
Ja peiud parral' kääle.

8.

Ta röömsad lapse põlwe päwad
Nüüd temma ette astuwad,
Taal armsad asjad ette towad,
Ta lapse ello näitawad;
Kuis temma teiste hulgas röömsast,
Weel mängis, aega wiwitas,
Ja emma tedda lahkest, armsast,
Weel maenitses ja juhhatas.

9.

Taal tulleb mele fuida tedda
Ka norus armsast terretas,
Kuis ühhe nore neiu südda
Taad wägga hellast' armastas.
Kuis üksford temma nores põlmes,
Ka astus pühha palwele,
Ja tundis rohkest rõmo palmes,
Mis nüüd taast jäänud emale.

10.

Ja kuis ta emma surma modis
Weel andis wimist õppetust:
„Poeg kõigis omma ellokäikis
Sa ärra jätta pallumist!“
Ja surmani on ehmatanud,
Taal on kui hūaks hana seest:
„Kus olled omma palwet jätanud,
Mis sulle soow'sin süddamest?“

11.

Seal jällestus ta peale tulleb,
Ja käsfi filmi ette lööb,
End wasto maad ta mahha sullub,
Et walguis temmast emal' jääb.
Ja furjad teud tõuswad üles
Kui mustad pilwed temma ees;
Ja on kui hirmsa põrgo sülles,
Ja kiskel kurratide seas. —

12.

Ta liikmed hirmsast wärrisewad,
Ta raske wallo koorma al,
Ta higgipisjarad tal seiswad
Kui jõe külmal otsa peal.
„Ma omma palwet kautanud!”
Ni hüab temma jälledast;
„Ma omma palwet kautanud,
Ta otsin tedda fibbedast!”

13.

„Ma omma palwet kautanud,
Ta otsin tedda kaua jo!
Se läbbi ollen hukka läinud
Oh Summal! mulle abbi to!”
Seal armast rahho temma tunneb,
Ta südda ta sees pehmeks lööb,
Ta ommad käed kokko panneb,
Ta su nüüd armsat palwet loeb.

14.

Sest tunnist lahkeb temma hädda,
Ta südda jälle pehmeks saab,
Ei kurjus ennam koorma tedda,
Koit temmal' kallist rõmo toob:
Ta hing on patto kõitest peasnud,
Ta lahkund muldse hone seest,
On inglisi taewariki kantud,
Seal kidad Issa iggawest!

G. R.

